

ב"ה. חג השבועות הילולא של דוד המלך תשפ"ב

דוד ובת שבע

הסיפור האמיתי

הרב יחזקאל סופר שליט"א

@ כל הזכויות שמורות
לתגובות והערות: soferyy@gmail.com

טלפון: 02-5713074

'טח מראות עיניהם'...

הסיפור המרתק אודות חטאו של דוד, מעמיד את דוד מלך ישראל באור שלילי, כמי שחומד אשת איש, שאף הרתה ממנו ועוד מוסיף חטא על פשע, בנסותו להעלים ראיות ולבסוף דואג לגרום להריגתו של בעלה במלחמה, עד שנתן הנביא מוכיחו על פשעו וחושף את מעלליו שהונצחו בתנ"ך.

ספר שמואל ב פרק יא

(א) וַיְהִי לַתְּשׁוּבָת הַשָּׁנָה לַעֲת צֵאת הַמְּלָאכִים וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת יוֹאָב וְאֶת עֶבְדָּיו עִמּוֹ וְאֶת כָּל יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁחָתוּ אֶת בְּנֵי עֲמּוֹן וַיִּצְרוּ עַל רֶבֶה וְדָוִד יוֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם: (ב) וַיְהִי לַעֲת הָעָרֵב וַיִּקָּם דָּוִד מֵעַל מִשְׁכְּבוֹ וַיִּתְּהַלֵּךְ עַל גַּג בַּיִת הַמֶּלֶךְ וַיֵּרָא אִשָּׁה רֹחֶצֶת מֵעַל הַגַּג וְהָאִשָּׁה טוֹבַת מְרָאָה מְאֹד:

(ג) וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַרְשׁ לָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא זֹאת בַּת שֶׁבַע בַּת אֱלִיעֶם אִשְׁתֵּי אֹרֵיָה הַחַתָּי: (ד) וַיִּשְׁלַח דָּוִד מְלָאכִים וַיִּקְחָהּ וַתְּבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וְהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת מִטְּמֵאָתָהּ וַתֵּשֶׁב אֵל בֵּיתָהּ: (ה) וַתֵּהָרֵג הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתִּגְדֹּד לְדָוִד וַתֹּאמֶר הֲרָה אֲנִי: (ו) וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל יוֹאָב שְׁלַח אֵלַי אֶת אֹרֵיָה הַחַתָּי וַיִּשְׁלַח יוֹאָב אֶת אֹרֵיָה אֵל דָּוִד: (ז) וַיָּבֵא אֹרֵיָה אֵלָיו וַיִּשְׁאַל דָּוִד לְשָׁלוֹם יוֹאָב וְלְשָׁלוֹם הָעָם וְלְשָׁלוֹם הַמְּלָחָמָה:

דוד ניסה לשכנע את אוריה לנצל את 'חופשתו' משדה הקרב ולפקוד את בת שבע אשתו, בתקווה שזה יחפה על ההריון הבלתי חוקי שגרם לבת שבע, כאשר זה סירב, דאג דוד לשלחו לשדה הקרב ולדאוג שייהרג שם...

ולאחר כל זאת, מצינו שחז"ל מגוננים עליו באמרו: 'כל האומר דוד חטא – אינו אלא טועה', אימרה המסעירה את כל 'שוחרי המוסר' אשר 'טח מראות עיניהם' ומאשימים את חז"ל ב'טיוח' האמת הפשוטה, כדי לגונן על דוד המלך.

עובדות-תמוהות בסיפור

- הידעתם שבאותה עת היה דוד בן 157 ואילו בת שבע היתה ילדונת בת שש או שבע?²
- האם זה נורמלי שמלך מכובד שיש לו כבר אז שש נשים שלכל הדיעות אמורות להשביע את יצרו, יתאהב לפתע בילדה קטנה?

¹ ראה סדר הדורות ב"א תתקי"ב זה היה גילו של דוד בעת לידת שלמה שהיתה שנה אחרי חטאו עם בת שבע.

² ראה סנהדרין ט, ב. שאחיתופל התאבד בגיל שלשים ושלוש והוא היה סבא של בת-שבע בת אליעם בת אחיתופל הגילוני ושלמה נינו היה בן שבע [ארבעה דורות במשך עשרים ושש שנים] למסקנת הגמרא אחיתופל ואליעם הולידו בגיל 9 ובת שבע בגיל 6.

- האם לא חשש שמא יתפרסם שעבר על איסור אשת איש וידונו אותו הסנהדרין למיתה³ ויאבד מלכותו?
 - על אוריה החיתי שהיה מגיבורי דוד, מסופר שהיה קודם לכן נושא כליו של גלית⁴ והצטרף לעזור לדוד במלחמותיו, בוודאי היה גם הוא במיטב שנותיו הבוגרות – מה גרם לו לשאת לאשה ילדונת פְּעוּטָה כזו?...
 - כינויו: 'אוריה החיתי' מורה על זהותו הלאומית, האמנם נישואי גוי לבת ישראל תופסים בכלל? נמצא שמן התורה בת שבע מלכתחילה לא היתה בכלל אשת איש...
 - אם אמנם בת שבע נשואה לאוריה על פי התורה, הרי כשבא עליה דוד, נאסרה על בעלה ועל בועלה⁵, נמצא ששלמה בנה נולד מאיסור ר"ל, היתכן שהקב"ה לא רק שאיננו מצווה לו לגרשה, אלא ממליכו כבונה המקדש הראשון שמזרעו ייצא מלך המשיח!?
- מה גם שכאשר נולד שלמה, שלח ה' ביד אותו נתן הנביא [זה שהוכיח את דוד על חטאו] "ויקרא שמו ידידיה בעבור ה'" – הישנה גושפנקא טובה יותר לקדושת הנולד מבת שבע?...

מכל התמיהות הללו עולה שעלינו להעמיק היטב ולהבין את הרקע והסיטואציה שהובילו למעשהו של דוד, מהזווית התנכ"ית של הסתכלות הבורא על המעשה ולא מהזווית הרכילותית ה'צהובה'...

הרקע: נבואה ולא רומנטיקה...

כבר בספר שמואל (ב, ז.) מסופר שדויד העלה יזמה לבניית בית המקדש, אך הקב"ה שלח את נתן הנביא להודיע לו שהוא לא יבנה אותו בגלל המלחמות הגדולות שהוא עשה. פרטים נוספים בענין אותה הנבואה מובאים:

בספר דברי הימים (א כב, ח-י)

"וַיְהִי עָלַי דְּבַר ה'... הִנֵּה בֶן נוֹלָד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה וַהֲנַחְתִּי לוֹ מִכָּל אוֹיְבָיו מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ... הוּא יִבְנֶה בַּיִת לַשְּׁמַיִם."

לדויד היו כבר ילדים, לכן הוא הבין מתוך דבר ה' שהם אינם מתאימים למשימה של בניית המקדש, אלא הצאצא-העתיד שיוולד לו: שלמה, הוא שם שקשור לשם 'שלם' שמה הקדום של ירושלים;

³ ראה רמב"ם הל' מלכים פ"ג ה"ז: כבר ביארנו שמלכי בית דוד דנין אותן ומעדין עליהן...
⁴ הוא היה 'נושא הציונה' המוזכר שם בסיפור עם גלית הפלישתית [ראה פי' כלי יקר (לניאדו) שמואל – א יז.מא.].

⁵ אלא א"כ יוגדר המעשה כ'אונס' ואשת איש שנאנסה, איננה נאסרת על בעלה ובעולה כדאיתא בגמרא כתובות ט, א. ואמנם מתחילת לשון הפסוק וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכָיִם וַיִּקְחֶהּ [=משמע באונס, אבל מיד בהמשך נאמר: וַתָּבֹא אֵלָיו [=משמע מרצונה ובהסכמתה].

ודויד העריך שהבן שיתאים למשימה צריך להיות קשור לירושלים, לפיכך חיפש אישה ירושלמית שתוליד לו בירושלים את הבן המיועד.

דבר ה' מראש על הולדת שלמה הוא המפתח להבנת הפרשיה, אלא שדויד לא קיים את ה'תחזית' באופן מכובד, ובכך הוא מואשם בחטא בת שבע: "מדוע פזית את דבר ה'" [=הלא היא נבואה זו, לממשה באופן שהביא לחילול השם בעיני העם]

גם לאחר החטא, הווידוי והחרטה של דוד, כתוצאה מתוכחתו של נתן הנביא במשל כבשת הרש, עדיין ממשיך הקב"ה לתמוך במעמדו של דוד כראש שלשלת המלוכה של בונה המקדש ושושלת המשיח.

ספר שמואל ב פרק יב

(יג) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל נָתָן חֲטָאתִי לַיהוָה וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל דָּוִד גַּם יְדוֹד הָעֶבֶד חֲטָאתָךְ לֹא תָמוּת... (כד) וַיִּנְחַם דָּוִד אֶת בַּת שֶׁבַע אֲשֶׁתוֹ וַיָּבֵא אֵלֶיהָ וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וַיֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא {וַתִּקְרָא} אֶת שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה וַיְדוֹד אֶהְבֹּ: (כה) וַיִּשְׁלַח בְּיַד נָתָן הַנְּבִיא וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יְדִידְיָהּ בְּעִבּוֹר יְדוֹד:

אם הקב"ה הועידו כבונה המקדש וקרא שמו 'ידידיה', באמצעות אותו נתן הנביא, ברור הדבר שבעיני האמת האלוקית לא נחשב מעשהו של דוד כאיסור 'אשת איש'. לא נותר לנו אלא לברר: מדוע?..

'כל האומר דוד חטא – אינו אלא טועה'

חז"ל לא התבטאו: 'דוד לא חטא!'... [כי זה היפך כתובים מפורשים] גם לא אמרו: 'כל האומר דוד חטא – טעות בידו', אלא דייקו באמרם: 'אינו אלא טועה', כלומר, מי שבא למדוד את התנהגותו של דוד לפי שיפוטו השטחי, הרי כל כולו 'טיפוס מוטעה', כי אין לו כל מושג בכלל מה זה 'דוד המלך'...

משל לשורו של איכר, שהיה נהנה תמיד ממי השופכין שבאו ממטבחו של האיכר, שנשפכו אל שוקת השתיה של הבהמות, בהם היו שומני המאכלים הבשריים משטיפת כלי הבישול, שנחשבו בעיני השור כ'מעדנים'...

יום אחד, שכח האיכר ושפך את דלי השופכין אל הביוב, השור המתין בשקיקה מתי יזכהו בעליו בשפכי-המטבח... וכשהמתין עד בוש ולא קבל, הגיע השור למסקנה במוחו הבהמי, שבוודאי 'התקנא' בו האיכר והחליט לשתות לו את 'מעדניו' בעצמו...

כי השור מדד את אישיות האיכר על פי תפיסתו הבהמית שלו⁶ וד"ל

⁶ ע"ד המליצה: "ראית גנב ותרץ עמו ועם מנאפים חלקך" – לכן 'דימית היות אהיה כמוך'?! [תהילים נ – הקדמה לפרק נ"א 'בבוא אליו... כאשר בא אל בת-שבע'...]

האם היותה 'גרושה' מנקה את דוד מאשמה?

לימוד הזכות המקובל על דוד ש'לא חטא', מתבסס על ההנחה ש'כל היוצא למלחמת בית דוד – גט כריתות כותב לאשתו, נמצא [לאחר שהוברר למפרע שאוריה לא חזר משדה הקרב] שבת שבע היתה במעמד 'גרושה' ולא אשת איש.

אמנם טיעון זה יש בו הרבה קשיים:

האם היה זה גט על תנאי או גט מוחלט? וגם אם היה מוחלט, האם זה הוגן לנצל את ה'גט' שנועד להצלתה מן העיגון, כדי לחטוף את 'אשתו' המצפה בכליון עיניים לשובו בשלום משדה הקרב!?

כפי שהקשו בתוספות כתובות דף ט/ב

כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו – פי' בקונטרס שאם ימות במלחמה יהא גט משעת כתיבתו וקשה לר"ת: ...תנן במי שאחזו (גיטין עג. וקס) מה היא בלאתן הימים [=מה דינה של אשה שבעלה יצא לקרב באותן הימים בטרם התברר שנהרג – האם נחשבת ל'גרושה' או 'אשת איש']? **לבי יהודה אומר: הרי היא כאשת איש לכל דבריה ...** ור"ת מפרק כותב גט כריתות לגמרי בלא קום תנאי [=ואז בוודאי נחשבת ל'גרושה' וודאי, עד שיחזור בעלה ויקדשנה מחדש] ולפי' הקונטרס קשה קלה: **איך בא עליה** [= דוד על בת שבע] **למה לא היה ירא** [=מחשש ספק אשת איש] **שמה יחזור** [=בעלה ויתברר למפרע שלא היתה 'גרושה']:

חדושי הרשב"א על מסכת כתובות דף ט/ב

... ומה שהיו מבישים פני דוד: **הבא על אשת איש - מיתתו במה?** כדאיתא במציעא (נט, א), תנאי היא, ולאותן שאומרים שאשת איש היתה ולא אסרוה [=על בעלה ועל בועלה] **משום דאונס הוה**. אי נמי מלבינים היו פניו לומר שאשת איש היתה לפי שלא גירש בפרהסיא אלא בצינעא [=נמצא שבעיני הציבור נחשבה כאשת איש] **ומה שהנביא מקנטרו לפי שעשה שלא כהוגן, שאינן מגרשין אלא שלא תתעגן ובטוחין היו בנשותיהן לינעול בפניהם...** [=אשמתו היא רק זה שניצל מצבו של חייל שמוסר נפשו בקרב למענו וזה 'חילול השם']

אמנם ידועה גישת המהר"ל על מה שאמרו רז"ל על דוד ש'ביקש לעשות ולא עשה' בהמשילו זאת למי שבא גזלן לשודדו ואמר הנשדד בלבו שהוא נותן לו הממון במתנה גמורה, כדי שלא יכשל השודד בעוון גזל, נמצא שאמנם מצד ה'חפצא' התברר שלא גזל, אבל הגזלן הרי לא ידע מזה, הוא מצד ה'גברא' קרוי גזלן, על שם ש'ביקש לגזול' אע"פ שבפועל 'לא גזל'...

אבל כל אלו, לא באו אלא לנקות את התוצאה, שלא היתה כאן ביאה אסורה, בגלל שהקב"ה גלגל שבסופו של דבר שאוריה לא חזר ונמצאת 'גרושה למפרע',

אבל עדיין נותרה אשמה על דוד: כיצד הוא לא התירא לבא על ספק 'אשת איש', שמא יחזור אוריה ויתבטל הגט למפרע!?

כיצד הגיעה נכדת אחיתופל לאוריה החיתי?!

אחיתופל היה מגדולי האומה ומחכמי הסנהדרין, האמנם לא מצא 'שידוך' מוצלח יותר לנכדתו מלהשיאה ל'עם הארץ' [תרתי משמע] ולכופתה לפני ארי?...?

מסתבר, שנישואיה לאוריה החיתי נבעו בעיקר מיוזמה של אחיתופל. אליעם בן אחיתופל [=אביה של בת שבע] ואוריה החתי היו חברים ביחידת הגיבורים של דויד.

אוריה שהיה 'נושא הצינה' של גליית הפלישתים ובעת מפלת הפלישתים שנסו מגבורתו של דויד, שיתף פעולה ביזמתו עם דויד, כמובא מהמדרש:

כדמוכח במדרש⁷

'כשבא דוד על גלית והיה הכובע [=של השריון שלו] סגור ואין פותח כדי לכרות ראשו אז אמר לו אוריה: אם אפתח לך תתן לי אשה? אמר: אתן!

אמר הקב"ה: **בנות ישראל אתה מחלק?! חייך**, אשתך נתונה לו! היא בת שבע הראויה לדוד וזה שנאמר "**הלא** זאת וגו' אשת אוריה החתי" שאתה נתת אותה לאוריה החתי עכ"ל.

בזה שרף אוריה את הגשרים עם הפלישתים, ערק אל יחידת הגיבורים של דוד ללחום עמו במלחמות ישראל, בזכותו הובלטה ביותר חרפתו המוחלטת של גליית הפלישתים מחרף מערכות ישראל, דבר שהביא לקידוש שם שמים, עובדה זו גרמה להערצתו ע"י אחיתופל ובנו אליעם שקבלוהו ליחידת הגיבורים של דויד

דוד אָנִיךְ אֶת רֵאשׁוֹ הַכּוֹתֶנֶת עַל גַּלְיָת [דורה]

⁷ הובא ב'כלי יקר' [לר"ש לניאדון] סימן י"א עה"פ הלא זאת בת שבע גו'. ובאלישיך וגם בפני יהושע קידושין עו.ב. [לא נודע מקורו].

אך כאשר נפרד אוריה מאשתו הראשונה [=שכנראה היתה נכרייה כמוהו] הוא נותר עם ילדיו הקטנים, תיכנן אוריה עקב היפרדותו מאשת נעוריו, לעזוב את הקריירה-הצבאית שלו בצבא דוד, כדי לטפל בילדיו היתומים.

אליעם סיפר על כך לאביו אחיתופל, וזה הציע לו שיאמר לבת שבע בתו לגמול חסד עם האומה הישראלית. בהינשאה לאוריה החתי כדי לטפל בילדיו⁸; וכך יוכל להתפנות לתרום מגבורתו למאמץ המלחמה בעמון.

ולא יקשה כיצד ילדה כה קטנה מסוגלת לעמוד במעמסה של מטפלת ועקרת בית? שהרי גם רבקה אמנו בת שלש היתה כשיצאה לשאוב מים לכל באי ביתה לכל היום ואף הצליחה לשאוב לכל גמליו, כי מן הסתם למרות גילה הצעיר, היתה מפותחת יותר מבנות גילה, כך גם בת שבע שהיתה בתו של אליעם, שהיה גם הוא גבור צבאי בגיל צעיר...

ומאחר ושאר בנות ישראל לא היו מוכנות להקריב חיי נישואיהן עם גר חיתי חסר-ייחוס⁹, גם אם בזה תתרומנה למאמץ הלאומי, ראה בזה אחיתופל ערך לאומי אותו הנחיל לנכדתו, הקרבה זו לכבוד היתה עבורו...

אחיתופל ידע אמנם שהתורה מתנגדת לנישואים עם חיתי רגיל, אך סבר שחיתי שהתגייר ומשרת בצבא ישראל נחשב ל'ישראלי', והתורה אינה מתנגדת לנישואים שכאלו;

מעניין לציין שאותה¹⁰ בַּת שְׁבַע בַּת אֱלִיעֶם נקראת גם בַּת שׁוּעַ בַּת עַמִּיאֵל (בדברי הימים א - ג, ה) וי"ל בדרך צחות: אחיתופל אביו קראו 'עמי-אל' הקדים ערך ה'לאומיות' לערך ה'דת', אבל דוד מכנה את אביה 'אלי-עם' הקדים הערך ה'דתי' לאינטרסים ה'לאומיים'¹¹.

המדהים שבסיפור הוא, חשיפת גילה הצעיר של בת שבע וגיל אביה אליעם בעת נישואיה לאוריה, [לפי החישוב הבא¹² המבוסס על הסיפור בתנ"ך לפי פרשנות הגמרא] - תגלה את סיבת הסכמתו ה'תמוהה' של אחיתופל ממכובדי העם, להשיא את נכדתו בת שבע לגר חיתי, חסר ייחוס:

... י"ל רבגמי [=סנהדרין סט:] אִיתָא אֲשֶׁר בַּת שְׁבַע יִלְדָה ב'שית' [=בהיותה בת שש את הילד הראשון שמת, לפי מסקנת הגמרא שם] ונמצא ששלמה היה בן שבע שנים כשנחנק אחיתופל [=בגיל 33], שוב חשוב תרי עיבורי: עיבור דשלמה ושל הילד המת, הרי ח' שנים ומחצה [=לפני חניקת אחיתופל]

⁸ תואם את משל נתן הנביא [שמואל ב, יב, ג] וְלָרֶשׁ אֵין כָּל כִּי אִם כְּבִשָׁה אַחַת קִטְנָה אֲשֶׁר קָנָה וַיַּחֲיֶיהָ וַתִּגְדַּל עִמּוֹ וְעַם בְּנָיו יַחְדָּו מִפֶּתוֹ תֹאכְלוּ וּמִכֶּסֶף תִּשְׁתֶּה וּבְחִיקוֹ תִשָּׁכַב וַתְּהִי לוֹ לְבַת... כמו 'אמה העבריה' שגם היא קטנה והאדון קונה אותה לעזור לו במשק בית.

⁹ וראה להלן מדוע אחיתופל כן הסכים מחשובי האומה להשיאה נכדתו לגר חיתי. ראה רד"ק דה"י שם.

¹¹ ע"ד ההבדל בין התואר 'דתי-לאומי' או 'ציוני דתי' וד"ל.

¹² מובא ב'מרכבת המשנה' [לשלמה בן משה מחלמא] על הרמב"ם ספ"ג מאיסורי ביאה.

... והרי אוריה החתי היה במלחמה בזמן מעשה שהיה [= של דוד ובת שבע] ומקרא מלא כתיב "נקי יהיה לביתו שנה אחת"¹³ ובהכרח נישאת בת שבע לאוריה משך שנה קודם המלחמה וכשנדקדק בסיפורי הכתובים מוכח שנישאת ב' שנים קודם מעשה שהיה דכתיב ש"ב י"א א' ויהי לתשובת השנה

ופירשו המפרשים שהיה משך שנה אחר מלחמת בני עמון ובמלחמת בני עמון [=הראשונה] כתיב וישלח את יואב ואת כל הצבא הגבורים והרי אוריה נמנה בסוף ש"ב בכלל הגבורים ...

ובהכרח מדכתיב שנה א' יהיה נקי שניסת בת שבע לאוריה ח' שנים ומחצה הנ"ל ועוד ב' שנים הללו [= קודם שתי המלחמות עם עמון שבהם בהכרח אוריה היה נקי לביתו]¹⁴ דהיינו יו"ד שנים ומחצה קודם חניקת אחיתופל

ונמצא בשעת שנישאת בת שבע [=לאוריה] היה אחיתופל בן כ"ב שנים ומחצה [= ולפי מסקנת הגמרא שם שגם אחיתופל וגם אליעם הולידו בגיל תשע ורק בת שבע ילדה בגיל שש] דל מנייהו ט' שנים ויום א' לאחיתופל [=עד שנולד אליעם +] וט' חדשים עיבור דאליעם, נמצא היה אליעם [=ב] 12 ושבעה חדשים] פחות מבן י"ג בשעת נישואיה לאוריה!

... וכ"ש לפי המדרש דדוד השיאה בשביל פתיחת החרב של גלית, דמסתמא השיאה בת ג' שנים ויום א' ונמצא אליעם אביה עדיין קטן היה ועמ"ש בחלק הדרושים.

נמצא ש'קידושיה' בתור קטנה לאוריה החיתי לא חלו [גם לשיטת אחיתופל סבה שיש לחשוש שגירודו כשר, למרות שנתגייר 'לשם אישות', מהטעם שמא נתכוון לשמים] - שהרי גם אביה לא היה יכול לקבל קידושיה בהיותו אז קטן!

ומאחר שכאשר נולד אליעם היה אחיתופל בגיל תשע, גם בת שבע נולדה כשאליעם היה בגיל תשע, מאחר והיו אלו לידות 'על טבעיות' ונדירות ביותר, מתגנב חשש ללבבות: 'מי אמר בכלל שאלו הם ה'אבות'¹⁵ האמתיים שלהם? סוד לידתם הלוטה בערפל, מחשיד שמא נולדו לאב בלתי ידוע והחליטו 'להמציא' להם אבא יהודי כשר...

נמצא שאף משפחה מכובדת ומיוחסת לא תסכים אי פעם להשיא את בנה לילדה שגם מוצאה וגם מוצא אביה 'מעורפל'...

לכן מצא לה 'שידוך' שיהא בו לפחות הקרבה אידיאליסטית למען מאמץ המלחמה, כמטפלת ליתומיו של הגיבור המתגייר אוריה החיתי!

¹³ החידוש בדבריו ששילב את ענין 'נקי יהיה לביתו שנה אחת' - בא לשלול את האפשרות, שאולי אליעם השיאה לאוריה לאחר מלחמת עמון הראשונה, אז כבר היה גדול ויכול לקבל קידושיה, כי אילו היה כך, לא היה יכול אוריה לצאת למלחמה השניה ללא 'שנה ראשונה'

¹⁴ ואל תשיבני שלמלחמת מצוה יוצא 'אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה' ולא חל עליו הציווי 'נקי יהיה לביתו', כי המעיין בשמואל ב - פרקים ח ו' יראה ששתי המלחמות לא היו מלחמת הגנה מיד צר, אלא מלחמות יזומות של דוד לשעבוד את בני עמון שהן 'מלחמת רשות'!

¹⁵ כי אמותיהם היו בוודאי בוגרות וראויות ללדת, אבל מי האב זוהי רק 'חזקה' מן הסתם, אבל כאשר 'אבהותם' של אלו כ"כ מופרכת ממנהג העולם והטבע, הורעה החזקה...

לוח הזמנים של התקופה
וגילאי אחיתופל, אליעם, בת שבע ושלמה
[ארבעה דורות בעשרים ושש שנה]

1.	נולד אחיתופל
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	אחיתופל בן 9 מעבר את אם אליעם אביה של בת שבע + שמונה חדשים עד שנולד אליעם
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	+ 4 חדשים אליעם בן 9 מעבר את אם בת שבע + שמונה חדשים
18.	נולדה בת שבע - אחיתופל בן 18 - אליעם בן 10
19.	
20.	אליעם בן 12 + חדשיים [= קטן] משיא את בת שבע בתו לאוריה החיתי!?
21.	השנה שאוריה היה נקי לביתו בטרם המלחמה הראשונה
22.	המלחמה הראשונה החלה בתשרי - שנה קודם
23.	הפסקת אש בין המלחמות [מתשרי-סיון]
24.	מלחמת עמון השניה שהחלה בסיון לעת צאת המלאכים
25.	בגיל שש התעברה בת שבע -מדוד + שמונה חדשים ילדה את הילד שמת
26.	בגיל שבע התעברה שנית + שמונה חדשים - כשאליעם בן 17 נולד שלמה - ואחיתופל היה בן 26
27.	עברה שנה אחרי לידת שלמה
28.	שנה שניה אחר לידת שלמה - גז צאנו של אבשלום
29.	אבשלום בורח גשורה - לשלש שנים [1]
30.	" " " " " " " " " " " " [2]
31.	" " " " " " " " " " " " [3]
32.	אבשלום חוזר לירושלים - יושב בה שנתיים ימים ופני המלך לא ראה
33.	אחיתופל נחנק בגיל 33 - כששלמה בן שבע בסוף שנה השניה של אבשלום בירושלים

התיתכן הולדת צאצאים בגיל כה צעיר?

ואל תתמה, האמנם חישוב הגילים שבגמרא שם, הקובע ששלש דורות בזה אחר זה הולידו בגיל כה צעיר, הם 'כפשוטו'?

וראה תורת משה¹⁶ שהקשה כן:
... ועד"ז ישבתי חקירה לפמ"ש ר"פ בן סורר ומורה ס"ט ע"ב דבת שבע ילדה כבת שבע שנים וכ' המפרשים דגם בדורות הראשונים הי' מיעוטא דמיעוטא. וקושי' לאלקיננו ית"ש, מ"ט יצתה כזאת מלפניו שתלד בת שבע שלא בטבע, **כדי לחלל שמו הגדול לפרסם חטא דהע"ה** ועי"ז נסתבב הסבה גם כן שנהרג אורי' החתי שאלולי נתעברה והיה הדבר בהסתר לא הי' אומר לאורי' שילך לביתו וע"י שסרב אורי' **נתגלגל הדבר שנהרג** וא"כ די שאין הקב"ה משנה הטבע בלידת כל הממזרים, **אבל היפך שתלד שלא כדרך הטבע קשה?** [ועיי"ש תירוצו]

הרי כבר מצינו כגון דא מפורש בפסוקים גם במקרה קודם:

רש"י דברי הימים א פרק ב פסוק כ
(כ) וחור הוליד את אורי ואורי הוליד את זללאל – לא וחשוב שכל אחד מהם היה פחות מן שמונה שנים כשהולידו שהרי כלב היה בן מ' שנים במרגלים לכתוב (יהושע י"ד) **בן ארבעים שנה אנכי זללאל וגו'** [=זח היה בשנה שניה בכ"ט סיון]

ואותה שעה כבר נולדו כולם שהרי הוקם המשכן ששנה זללאל [=גם הוא בשנה שניה בניסן] כלב היה בן ח' כשהוליד עזובה אשה ובן ט' כשהוליד יריעות ואחר מיתת עזובה אשתו לקח את אפרת והולידה את חור בשנה אחרת הרי בן י' שנים וחור בן ח' כשהוליד את אורי ואורי בן ח' כשהוליד זללאל הרי כ"ז שנים וכתוב (שמות ל"ו) **ואת כל איש חכם לב ואין איש פחות מי"ג שנה** הרי זללאל בשנה ששנה המשכן בן י"ג שנה הרי מ' שנה חסר אחת נמצא שכל אחד מהם היה פחות מן ח' כשהולידו וכן מפורש בפרק בן סורר ומורה¹⁷ ומדרש בן שש ושש הולידו:

והפלא שבשני המקרים [דורותיו של אחיתופל ודורותיו של כלב]¹⁸ היתה הולדה ניסית במשך שלשה דורות, כדי שבונה המשכן ובונה המקדש ייוולדו בזמן המתוכנן שנקבע מלמעלה לבניינם.

אמנם חישוב גילאי כלב וארבע דורותיו [שהולידו זה אחר זה בגיל שש] נראה יותר בדרך הפשט, שהרי כלב מעיד מפורשות על גילו!

¹⁶ לר' משה סופר פ' שמות עה"פ ויקוצו.

¹⁷ שניהם באותה סוגיה בה מדובר על בת שבע ואביה וסבה.

¹⁸ כמרוז הקשר ביניהם ברש"י שמות א, כא. ד"ה ויעש להם בתים: 'ומלכות ממרים [שהיתה סבתא של בצלאל] וכמ"ש ויבן את בית ה' ואת בית המלך [שמדובר בשלמה]

משא"כ חישוב גילו של אחיתופל בהיחנקו, מתבסס על דרש בפסוק 'אנשי דמים ומירמה לא יחצו ימיהם'¹⁹ [ו"מי שנותינו בהם שבעים שנה" ומחצה מהם בסביבות הגיל הזה] – כך שעדיין ישנה מקום לחשוב שלא מדובר פה בדברים כהווייתם²⁰, אלא דרך הדרוש והאגדתא?...

ברם, מאחר והגמרא [סנהדרין ס"ט.] מביאה זאת ללמוד מזה 'הגדרות הלכתיות' שישנה אפשרות של לידה בגילאים כאלו, מוכח שנקטה ש'לידות' אלו היו דברים כהווייתם!

אך עדיין נדרש הסבר לתופעה פלאית זו, מהי התועלת בניסיות הלידות הללו? שהרי 'לא עביד קוב"ה ניסא למגנא', כפי שיתבאר לקמן.

מדוע האשים אחיתופל את דוד כבא על 'אשת איש'!?

ואם תאמר: אם קטנה היתה, למה הוצרכו חז"ל לזכות את דוד מאיסור אשת איש מדין 'כל היוצא... גט כריתות כותב לאשתו', הרי אם גם אביה 'קטן' היה, ולא יכול היה לקבל קידושיה²¹, הרי היא פנויה מלכתחילה!?

רד"ק על שמואל ב פרק יז פסוק ג
האיך אקר אתה מבקש – אחר אקר אהרג האיך אקר אתה מבקש רעתו והוא דוד כמו שאמר והכיתי את המלך לבדו וכת"י בטר דיתקטל גברא דאת בעי. ואמרו כי הקנאה הגדולה הזאת שהיה קונא אחיתופל את דוד קיעץ הריגתו ובזוהו בדבריו שאמר אחרי דוד ולא אמר אחרי המלך דוד מפני המעשה שעשה בבת שבע²² ואמרו כי בת שבע היתה בת בנו של אחיתופל דכתיב הלא זאת בת שבע בת אליעס וכת"י אליעס בן אחיתופל....

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קז/א
דרש רבא מאי דכתיב ובצלעי שמחו ונאספו נאספו עלי נכים [ולא ידעתי] קרעו ולא דמו אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם גלוי וידוע לפניך שאם היו קורעין בשרי לא היה דמי שותת ולא עוד אלא בשעה שהם עוסקין בארבע מיתות בית דין פוסקין ממשנתן ואומרים לי דוד הבא על אשת איש מיתתו במה?...

¹⁹ שכוונת דוד במזמור זה [תהילים נה] היא לדואג ואחיתופל (שם יג) כי לא אויב יחרפני ואשא לא משנאי עלי הגדיל ואסתר ממנו: (יד) ואתה אנוש בערפי אלופי ומידעי:

²⁰ שהרי אפשר לפרש פסוק זה כ'איחול של קללה' ולא כעובדה [כפי' אבן עזרא שם]

²¹ מלבד השאלה שאם היא קטנה גם גיטה איננה יכולה לקבל, מה יועיל א"כ שכתב גט כריתות אם אין לה יד לקבלו!?

²² [מה גם שיש לו עם דוד חשבון ישן, כנראה שדוד כבר 'הכירו' מאז ונזהר מלמנותו...]

כדאיתא: רבי ברכיה בשם ר' אבא בר כהנא תשעים אלף זקנים מינה דוד ביום אחד ולא מינה אחיתופל עמהם והוא ארונא טעין כהניא לרומא וטריף להון לארעא שלח דוד ואייתי לאחיתופל, אמר ליה לית את אומר לי מה נעביד לדין ארונא דהוה טעין כהניא לרומא וטריף להוה לארעא, אמר ליה: שאל לאילין חכימיא דמניתא... (יל"ש שמואל ב,ה רמז קמב)

אמרתי להם הבא על אשת איש מיתתו בחנק ויש לו חלק לעולם הבא אבל המלכין
פני חבירו ברבים אין לו חלק לעולם הבא...

מדוע א"כ היו אחיתופל וסיעתו בסנהדרין מטילים בו דופי שנכשל
ב'אשת איש' ורודפים אותו על כך? וכי לא הבינו שלא חלו בה 'קידושין'
בכלל!?

אלא י"ל דאחיתופל סבא שלה וסיעתו, סברו שאף אם אמנם מבחינת
גילו היה אליעם 'קטן', אבל כיון שכבר בגיל תשע הוליד את בת-שבע,
הרי 'בנים כסימנים'²³ וחשיב 'גדול' ויכול למסור בתו לקידושין.

מאיך, דוד סבירא ליה שדין 'בנים כסימנים' אמרינן רק בבת, כי לידתה
מהווה סימן ש'גדולה' היא, שהרי נשיאת עובר במעיה בהריונה ויכולתה
לעבור בשלום את הלידה וכו', מוכיח 'בגרותה' גם בטרם הגיעה לגיל י"ב.

אבל **בבן** [זכר] קטן, אף אם 'זרעו' נמצא ראוי להוליד, אין בזה להוכיח
שנחשב 'לגדול' ואין קידושיו קידושין²⁴ ובמילא גם איננו יכול לקבל
קידושין לבתו שלו.

ואין לומר, שמא נתקדשה מדרבנן ע"י אחיה ואמה, כי לא תקנו זאת חז"ל
רק ל'תומה', אבל כאן שאביה קיים, אלא שאין לו יד לקבל קידושיה,
תמתין עד שיגדל ויקדשנה...

[ולכן לא יקשה כיצד חלו קידושי דוד על בת שבע, לאחר תום אבלה? הרי
עדיין קטנה היתה ואיננה יכולה לקבל כסף קידושיה? מה גם שאף אביה
אליעם, אף שעתה כבר הגדיל, לא יסכים לתיתה לו לאשה, אחר שהיטב
חרה לו מעשהו של דוד בבתו ועל שגרם מיתת 'חתנו']!

אלא על כרחך כאמור, שלשיטת דוד: בתור בת, אחר שנתברר ש'ילדה' [את
הילד שמת אח"כ], עצם עובדת התעברותה ולידתה בגיל שבע, מוכיחה
שבאופן חריג נחשבת היא לגדולה, כי 'בנים עדיפי מסימנים'²⁵ ואין לך סימן
בגרות גדול מכושר ההולדה, אזי לאחר הריגת אוריה החיתי, יכולה היתה
היא עצמה – לקבל כסף קידושיה מדוד, שאספה אל ביתו 'ותהי לו לאשה']

נמצא לשיטת דוד: כ'קטנה' שגם אביה היה 'קטן', נישאה לאוריה מדעת
עצמה וזכותה להפר קשריה עם אוריה, ללא גט וללא 'מיאון', אלא די לה
בהבעת 'אי-אמון' מרצונה - בהמשך הקשר עם אוריה.

²³ כלומר קטן, גם אם לא הגיע לגיל בגרות ולא הביא 'סימני בגרות' – זאת כדעת הר"ן
בכידושיו על סנהדרין סט, א: "ואם יוליד הקטן על צד הזרות [=כלומר, באופן חריג] מיד הוא
'גדול' - דבנים כסימנים".

²⁴ כדעת בה"ג הל' מיאון (כט) "ואם נשא אשה והוליד בנים ועדיין לא הגיע לשלש עשרה שנה
ויום אחד - אין קידושיו קידושין! ואין כתובתו כתובה אבל בניו כשירין הן ונקראין על שמו:

²⁵ כדאיתא ביבמות יב, ב. ד'בנים עדיפי מסימנים' וברש"י שם "אין יולדת ממאנת".

מעשה עלינו לבדוק האם לקחה דוד באונס או לאחר הסכמתה להתנתק מהקשר עם אוריה החיתי מרצונה?

בכתוב "וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקְחָהּ וַתָּבֹא אֵלָיו..." ישנה סתירה פנימית. הוא מתחיל אמנם ב"וַיִּקְחָהּ" שמשמעותו לקיחה בכפייה, אבל מסתיים ב"וַתָּבֹא אֵלָיו" שמשמעותו שבאה מרצון.

אלא שהכתוב מגלה, שהעוזרים של דוד, כפו את בת שבע רק ללכת עימם אל בית המלך. שם הם שוחחו עמה שיחות נפש ושכנעו אותה לבטל את הנישואים האסורים לאוריה החתי, עד שלבסוף היא השתכנעה ובאה אל דוד מרצונה [שאל"כ, מדוע לא 'צעקה הנערה' ולא טירבה לדוד, הרי יכלה לומר לו שהיא 'נידה'] **אלא שמיאנה באוריה!**

וההוכחה הכי ברורה לכך, שבת שבע באה בהסכמתה: כשדוד מזמין את אוריה משדה הקרב והוא ב'צדקנותו' מסרב להתייחד עם 'אשתו' בזמן שארון הברית וכל הלוחמים בקרב, נשאלת השאלה: היכן בת שבע בתמונה?

הרי לא יתכן שלא נודע לה שבעלה קיבל חופשה משדה הקרב [שהרי דוד קבל פניו ברעש גדול] מדוע היא לא יצאה לקראת בעלה ולו רק לראותו, להגיד לו שלום?...

האין זו הבעת אי-אמון ברורה בנישואים פיקטיביים אלו, שנועדו רק לשרת 'צרכים צבאיים' [לשרת בבית אוריה כ'בייבי סיטר']

ברם, כדי לוודא שכוונת דוד אליה היא אמיתית ולא כתאוה חולפת, ביקשה בת שבע מדוד שישבע לה ש'ירושת כסאו', תתייחס אל הבן שייוולד לו ממנה. השבועה הזו מוזכרת במקום אחר (מלכים א א, יז): "וַתֹּאמֶר לוֹ אֲדֹנָי אֲתָהּ נִשְׁבַּעְתָּ בַּה' אֱלֹהֶיךָ לְאִמְתְּךָ כִּי שְׁלֵמָה בְּנֶךְ יִמְלֶךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל כִּסְאִי".

אין זה מובן מדוע דוד הוצרך להישבע לבת שבע. אולם כאמור, השבועה נעשתה לפי דרישתה, ומשום שרצתה לברר, בטרם תיתן הסכמתה, האם כוונת דוד אליה היא אמיתית ובתכניתו לשאתה כדת משה וישראל?

אבל מאחר ודבר 'בגרות אליעם אביה' שנוי במחלוקת, לפיכך לא הסתפק דוד רק בנימוק שאליעם 'כקטן' לא יכול היה להשיאה, כי לשיטת אחיתופל²⁶ נחשב אליעם ל'גדול' וקידושיה לאוריה תקפים.

לכן הוסיף דוד עוד נימוק: פסלות גיורו של אוריה שהיה 'לשם אישות!'

הֲלוֹא זֹאת בַּת שְׁבַע...?

הכתוב מספר שדוד היה על הגג וראה משם אשה רוחצת. ואמנם כפי שהתבאר עוד לפני שדוד ראה אותה, הוא חיפש אשה ירושלמית שתלד

²⁶ אף שאמרו בגמרא סנהדרין צג, ב. על דוד... 'ונבון דבר שמבין דבר מתוך דבר, איש תואר שמראה פנים בהלכה, וה' עמו - שהלכה כמותו בכל מקום'. ובפרט שכאן היה אחיתופל נוגע בדבר ואין פסיקתו נקיה משוחד עצמי... העדיף דוד להוסיף טעם מדוע האומר שהוא חטא - אינו אלא טועה ב'עובדות'...

לו את שלמה בהתאם לנבואה אודות הבן שעתיד להיוולד לו, שהוא יבנה את המקדש, דויד שלח לברר מי האשה²⁷ ולאחר הדרישה סיכם²⁸:

"וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַרֵּשׁ לְאִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא זֹאת בַּת שֶׁבַע בַּת אֱלִיעֶם אִשְׁתּוֹ אֹרְיָה הַחֲתָיִם:"

המענה פותח במילה "הלא" ומשמע שעניינה של בת שבע ידוע וכבר הועלה בעבר בפני דויד. כמו כן התואר הארוך "בַּת שֶׁבַע בַּת אֱלִיעֶם אִשְׁתּוֹ אֹרְיָה הַחֲתָיִם" הוא תיאור חריג. בתנ"ך מצוי או התואר "פלוגית בת אלמוני" לגבי אישה פנויה, או התואר "פלוגית אשת אלמוני" לגבי אישה נשואה, והתואר שתיאר השליח הוא חריג והוא יצירת 'כלאיים' בין שני תוארים.

המדרש מרמז שדוד [עקב הבטחתו לאוריה שיתן לו אשה²⁹] אישר בשתיקה את הרעיון של אליעם להציע את בתו לאוריה הגיבור, בהסכמת סבא אחיתופל ש'הכשיר' את 'גיורו'³⁰ ואת נישואיו, מתוך האינטרס הלאומי [ע"מ שאוריה לא יפרוש משדה הקרב אל ילדיו היתומים].

הטעם שדויד נמנע מלהתנגד לנישואין אלו מתחילתן, משום שהיה זקוק לאוריה החתי כדי להשיג ניצחון מוחץ במלחמה. דויד היה מצוי אז בעיצומו של שלב השני במלחמה מול בני עמון, אילו היה דויד כופה הפרדה בין אוריה החתי לבת שבע, הוא היה עלול לגרום לתסיסה בצבא ולהפסד הניצחון. דויד העדיף לשתוק, כדי להשיג את הכתר שבראש מלך בני עמון.

ברם, לאחר שאירע באקראי³¹ שדויד ראה את בת שבע מעל לגג, שלח לברר אודותיה, עוזריו העירו לו שבגלל הסכמתו שבשתיקה, אשתו הפוטנציאלית נתונה בידי גוי.

העוזרים ניצלו את ההזדמנות והציעו לו שישלח אותם לשוחח עם בת שבע ולהבהיר לה את גודל האיסור שהיא עוברת, ואת המעלה שתזכה לה כאשר תסכים להינשא לדויד וללדת לו את שלמה שיבנה את המקדש. נמצא שהאריכות בה תוארה בת שבע, מכילה את כל הנימוקים המתירים לדוד לקחתה, עקב פסלות-קידושיה לאוריה משתי סיבות:

²⁷ להלן יבואר מה ראה בה דבר מיוחד עד שחשב שהיא היא הראוייה ללדת את בונה המקדש?
²⁸ שמואל ב - יא, ג.

²⁹ ראה לעיל ע' 7

³⁰ למרות הפגם של גיור 'לשם אישות', כי חששו שמא התכוון גם לשם שמים.

³¹ הגמרא בסנהדרין קז,א. מתארת שהיה זה 'מעשה שטן' שנשלח לנסותו ונדמה לו כציפור שעמדה על גבי תא סגור שתחתיו רחצה בת שבע, דוד התפתה לשלוח חץ בציפור והתא התנפץ ואז ראה אותה.

● **האחת: שבגילה - איננה בת קידושין³²:**

מפני שגם היא וגם אביה 'קטינים' היו בעת 'נישואיה', הרי לא היה מי שיקבל 'כסף קידושיה' כדי שיחול הקנין, וזהו שאומר: "הלא היא בת שבע [שהיתה 'קטנה' בעת שהשיאה]³³ בת אליעם" ... [שהיה גם הוא קטן³⁴ בעת שהשיאה], כמבואר לעיל.

● **השנית: אוריה כגוי - אין קידושי תופסים בבת ישראל.**

וזהו שאומר: "הלא היא [נוסף על כך, גם] ... "אשת אוריה החיתי", גם אילו היתה גדולה ו'בת קידושין' מצד גילה, אומר דוד בלבו: הלא אנכי יודע האמת שגירורו של אוריה 'לשם אישות' היה, ע"מ שאתן לו אשה מישראל, הרי הוא כ'גרי-עריות'... כך שנחשב עדיין ל'חיתי' ולא תפסי ביה קידושין³⁵.

ברם, מאחר ובציבור לא נודע המניע-הפסול לגירורו של אוריה, גם לא כולם ידעו מה היה גילו של אליעם אביה בעת ש'השיאה' [בצורה לא חוקית על פי ההלכה] –

על כן למראית עין, כדי לחפות על 'חילול השם' שעלול היה לצאת מזה וגם מחשש שהדבר עלול להרתיח את סבה של בת שבע אחיתופל ולגרום למרד במלכות בית דוד, כפי שאמנם אירע אח"כ. על כן נאלץ דוד לנסות 'להעלים ראיות' ולתלות את העיבור באוריה³⁶...

ואמנם הרמב"ם חשב שאוריה היה גוי חתי, וכמובא בדברי רבי אברהם בן הרמב"ם (שו"ת סימן כה): "ואבא מארי זצו"ל היה סובר שאוריה החתי גר תושב". [כלומר, גוי שקיבל עליו את שבע מצוות בני נוח, אך אינו מקבל עליו את המצוות שבן ישראל חייב בהם, ונישואיו עם בת ישראל אסורים וחסרי תוקף].

אך רבים הקשו עליו: א"כ כיצד יבאר הרמב"ם את 'לימוד הזכות' של הגמרא על דוד שלא חטא, בכך ש'כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו?' והלא אם היה 'גר תושב' שאיננו 'ישראל', לא תפסי קידושיו ולא איצטריך 'גט כריתות' כלל!?

³² בחלק מהאמור לעיל נסתייעתי בביאוריו הנפלאים. של הרה"ג שמואל הבר שליט"א בספרו 'כל ישראל' וכן בביאורו לתהילים נא עיי"ש באריכות.

³³ ויתכן שנקראה כן על שם שהיתה אז 'בת שבע שנים'...

³⁴ ראה לעיל הערה 2 המקורות לגילה וגיל אביה כדאיתא בסנהדרין שם.

³⁵ ואין להקשות שאם כן, מדוע מכנה אותה נתן הנביא וגם דוד עצמו בתואר 'אשת אוריה החיתי'? כי יש לומר, שנקראת כך או בגלל שהיתה גרושתו או בגלל שהיתה ידועה כבת זוגו. ועיין ב'כלי יקר' [לניאדו] בפ"י עה"פ "ותשמע אשת אוריה כי מת אוריה אישה ותספוד על בעלה, שהשמועה היתה שהוא 'אישה' [שיש לו בה אישות] אבל באמת היתה רק 'בעלה' לשעבר, לכן כתוב 'ותספוד על בעלה' ולא 'את בעלה', עיי"ש באריכות.

³⁶ להלן יבאר: כיצד התיר דוד לעצמו להציע לאוריה לבא אל בת שבע, אחרי שנבעלה לו!?

וממסקנת הגמרא שאוריה כתב גט כריתות לאשתו, משמע שכן היה 'גר צדק'³⁷ וקידושיו תופסין בבת ישראל, ואמנם כולי עלמא סברו שהוא 'גר צדק', כיוון שרשמית הוא נתגייר!

ברם, דוד עצמו שרק הוא ידע את האמת שאוריה לא התגייר כהלכה, כי כל גיורו היה 'לשם אישות' – כפי שראינו במדרש לעיל שהתנה עם דוד את שיתוף הפעולה בתנאי שיתן לו אשה מישראל.

מזה משמע שאוריה היה במוצאו 'חיתי' ממש³⁸, דאם לא כן, למה ביקש הבטחה מדוד שיתן לו אשה, גם למה נענש דוד על שנתן לו אשה וק"ל.

[בכלל מדרש זה טעון ביאור: וכי דוד עצמו יש ברשותו לתת³⁹ לאוריה את בת שבע בת אליעם לאשה? הרי בוודאי היא ניתנה לו לאשה על ידי אביה אליעם – וזה היה עונש לדוד משמיא!

אלא ע"כ כוונת דוד היתה: 'אני אדאג לשדך לך אשה כלשהי... וכי יעלה על הדעת שדוד יגרום לבת ישראל להינשא לנכרי ולעבור על איסור 'לא תחתן בם'? אין זאת אלא שהבטחתו היתה על סמך שאוריה יתגייר.

אך לאחר שנודע לו שנענש משמיא שבתו של אליעם בן אחיתופל [זו שהיתה מיועדת לו 'מששת ימי בראשית'] ניתנה לאשה לאוריה גר הצדק, מצא דוד פתח לפסול למפרע את תוקף-נישואיו אלו, בידעו בידע אישי שכל מטרת גיורו היתה 'לשם אישות', כך שהגיור לא תופס מלכתחילה⁴⁰ ולפיכך איננה 'אשת איש' כלל.

כפסק הרמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק יג (יד) אל יעלה על דעתך ששמשון המושיע את ישראל או שלמה מלך ישראל שנקרא ידיד יי' נשאו נשים נכריות בגיותן, אלא סוד הדבר כך הוא: שהמצוה הנכונה כשיבא הגר או הגיורת להתגייר בודקין אחריו, שמא בגלל ממון שיטול או בשביל שררה שיזכה לה או מפני הפחד בא להכנס לדת, ואם איש הוא בודקין אחריו שמא עיניו נתן באשה יהודית ואם אשה היא בודקין שמא עיניה נתנה בבחור מבחורי ישראל.

³⁷ וראה שו"ת ציץ אליעזר חכ"א סי' כו אות ד. שאולי כוונת הרמב"ם שבתחילה היה 'גר תושב' [כלומר, שמוצאו היה 'חיתי' ולא רק התגורר ב'חתי'] אך לאחר מכן כש'התגייר' כדי שיתנו לו אשה מישראל, נותר כמו 'גר תושב' היינו שגירותו לא היתה מושלמת כפשי"ת להלן.

³⁸ אף שבקדושין עו,א. שם נסתפקו אם היה חיתי או שרק התגורר ב'חתי' והתגייר.

³⁹ ובפרט שבעת שהרג לגליית, טרם היה מלך ואין לו סמכות כלל 'לחלק נשים' כרצונו. ⁴⁰ ואם תאמר: לפי הרמב"ם שהיה 'גר תושב' שדינו כגוי, מדוע אמר לו נתן הנביא שעל הריגת אוריה יסלח לו ולא יענש, הרי מן הדין אין דין מיתה על הריגת גוי!

הנה לפי ביאורנו י"ל: שכן אמנם התגייר במילה וטבילה, אלא שעקב מניעיו 'לשם אישות', אין גיורו כהלכה, יתכן שהוא בגדר דומה ל'עבד כנעני' שמל וטבל ומקיים מצוות כאשה, שאף שאיננו מוגדר כ'יהודי' מלא, אבל אם אדונו הכהו בשבט והרגו - נהרג עליו בסיף ורש"י שם בד"ה 'נקום ינקם' מוכיח זאת מהפסוק 'חרב נוקמת נקם ברית' – כיוון שעשה ברית...

אם לא נמצא להם עילה, מודיעין אותן כובד עול התורה וטורח שיש בעשייתה על עמי הארצות כדי שיפרושו, אם קבלו ולא פירשו וראו אותן שחזרו מאהבה מקבלים אותן שנאמר ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה:

(טו) לפיכך לא קבלו בית דין גרים כל ימי דוד ושלמה בימי דוד שמא מן הפחד חזרו ובימי שלמה שמא בשביל המלכות והטובה והגדולה שהיו בה ישראל חזרו שכל החוזר מן העכו"ם בשביל דבר מהבלי העולם אינו מגירי הצדק!

אך ממשיך הרמב"ם:

... ואעפ"כ היו גרים הרבה מתגיירים בימי דוד ושלמה בפני הדיוטות והיו ב"ד הגדול חוששין להם לא דוחין אותן אחר שטבלו מכ"מ ולא מקרבין אותן עד שתראה אחריתם:

כנראה שאוריה התגיר בפני ב"ד של הדיוטות, ואחיתופל שהיה לו אינטרס לצרף אותו ליחידת הגיבורים, חשש לתקיפות-נישואיו, שהרי כולא עלמא לא ידעו שגורו היה 'לשם אישות', לכן החתימוהו ככל 'היוצא למלחמת בית דוד' על 'גט כריתות' – נמצא שבעיני העולם, שחשבוהו כ'נשואה' לאוריה בהנחה שהוא 'גר צדק' – התפרסמה כ'גרושה', ובזה נודע שלא עבר דוד חלילה על איסור 'אשת איש'!

אבל דוד עצמו, שידע את האמת, שמטרת גיורו היתה בגלל שנתן עיניו לשאת אשה מישראל, לדידו, איננו נחשב ל'גר צדק', לכן הוא לא הוצרך בכלל ל'גט כריתות'⁴¹, בעיניו קידושי-אוריה לא תפסו בה כלל.

ואם תאמר: מדוע חז"ל לא השתמשו בטיעונים אלו: שהיא ואביה קטנים היו או שבגלל פסלות גיורו לא תפסי קידושי כעכו"ם ונסו לפוטרו רק על סמך 'גט כריתות'...

זה בגלל שרצו להעלות סוג של טיעון שמתאים גם לאלו הקוראים רק את הסיפור המקראי, שאינם מכירים את נבכי הגמרא ואינם מכירים את אופי המניע של גיורו, עבורם לימוד הזכות היחידה המזכה את דוד הוא רק עקב ש'נתגרשה' מאוריה במסגרת מנהג חיילי בית דוד...

מה מיוחד ראה דוד בבת שבע?

על רקע האמור יובן: מה ראה בה שחשב שהיא היא הראוייה ללדת לו את שלמה 'בונה מקדש' העתידי? קשה להאמין שהיתה זו תאוה יצרית לפעוטה בת שש⁴²...

⁴¹ בעיניו כל הדיון אם היה זה גט על תנאי או גט מוחלט, לא קשור לעניינו.

⁴² ואף שבפסוק נאמר שסיבת התענינותו בה היתה: "והאשה טובת מראה מאד", יש לומר, שזה ביטוי הנאמר בשפת המקרא על צדיקות כרבקה אמנו ואסתר המלכה, לתאר יופי-רוחני פנימי. שהרי אילו התכוון הכתוב לתיאור 'יופי יצרי' היה המקרא משתמש בתואר: 'יפה' [לדוגמה: "ויראו המצרים את האשה כי יפה היא מאד" (בראשית יב, יד.)] – "ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה" בעיני אשת פוטיפר (שם לט, ו.) – "ולאבשלום.. אחות יפה ושמה תמר ויאהבה אמנון" (ש"ב יג, א.) – "וכאבשלום לא היה איש יפה בכל ישראל" (שם יד, כה.) – "ויבקשו נערה יפה בכל גבול ישראל וימצאו את אבישג השונמית" (מלכים א – א, ג.)

ויובן בהקדם דבר-פלא:

מה ראו אחיתופל ואליעם להפוך ל'הורים' בגיל שמונה, שאיננו הגיל הנורמלי לנישואין, גם בימי קדם? ומן הסתם גם התחתנו עם בנות בגיל דומה ואף זכו ללידה באופן ניסי...

אין זאת אלא, שאחיתופל שהיה רבו ויועצו של דוד ובעל דרגה רוחנית גבוהה כמ"ש: "וְעֵצַת אַחִיתּוֹפֵל אֲשֶׁר יַעַץ בְּיָמֵי הָהֵם כַּאֲשֶׁר יִשְׁאַל אִישׁ בְּדָבַר הָאֱלֹהִים בֵּין כָּל עֵצַת אַחִיתּוֹפֵל"⁴³ וגו'... רצה לזכות להקמת בית בישראל בצורה הכי טהורה,

על כן החליט להקדים את נישואיו לגיל הכי מוקדם האפשרי, בטרם יגיע לגיל 'היצריות המינית' - [עליה נאמר⁴⁴: "הֵן בְּעוֹן חוֹלְלֵתִי וּבְחֵטָא יַחְמַתְנִי אָמִי"] - כדי שיוליד צאצא שיהא בבחינת 'ראשית אוני' ומבת זוג בגיל הכי צעיר האפשרי, כדי שגם היא תהיה כרבקה אמנו 'בתולה ואיש לא ידעה' ומזיווג טהור זה נולד אליעם בנו.

כשהגדיל אליעם, הלך גם הוא בדרכי אביו והתחתן בגיל שמונה עם צעירה, כדי שגם הם יולידו, ללא תערובת של תאוה מינית, אלא לשם שמים בלבד, ומזיווג זה נולדה בת שבע בזיקוק אחר זיקוק, ילדה טהורה בתכלית התורשה [אכן ראוייה היתה להיות אם למלכות בית דוד שבנה יהיה 'ידידיה' בונה המקדש]

כל זה היה ידוע לדוד ולכן ראה בה 'טובת מראה מאד' מבחינת טהרת הנפש שקרנה ממנה, אלא שמשמים נענש [עבור ש'חילק בנות ישראל' כהבטחתו לאוריה] ואמר לו הקב"ה: 'חייך, אשתך נתונה לו' ונתגלגלו הדברים שנמסרה לאוריה החיתי, במטרה שתהא אומנת לילדיו היתומים, דבר שיתרום למאמץ המלחמתי של צבא ישראל, מזה נתגלגל שייעודה משמים אליו אמנם יתממש, אך בדרך התחתים...

ברם, סביר להניח שבאמת אוריה מעולם⁴⁵ לא בא על בת שבע⁴⁶, לא רק עקב פער הגילים שבודאי לא נמשך לילדה פעוטה, אלא גם בגלל שבתור גבר מבוגר, גבור מלחמה שרירי⁴⁷ חשש שמא תתעבר ותסתכן, נוח היה

⁴³ ספר שמואל ב פרק טז.

⁴⁴ תהילים נא, ז. במזמור "בבוא אליו נתן הנביא כאשר בא אל בת שבע"

⁴⁵ ושוב ראיתי מפורש כן [זח"א ח,א]: וגלי קדמי דאוריה לא קריב בה לעלמין, עיי"ש באריכות.

⁴⁶ כמרומז במשל כבשת הרש שמתאר אותה שם בביטוי: 'ובחיקו תשכב' ובוודאי אין הכוונה שהרש בא על כבשתו... אלא כביטוי שנאמר גם בדוד בזקנתו: "ושכבה בחיקך וחם לאדוני המלך"... ומסיים שם: "והמלך לא ידעה!"

⁴⁷ שהיה נושא הצינה של גליית, הוא המגן הכבד בגובה קומתו של גליית. מה גם שעפ"י הזוהר הקב"ה מעיד עליו ששמו חתום בו [אוריה-ו] ומעולם לא קרב אליה!

לו שתהא שומרת על יתומיו עד שתתבגר ותבא לגיל בשלות לנישואין,
אז יבא אליה כבעל אל אשתו.

והעיד עליו בזוהר חלק א דף ח/ב
אמר ליה קב"ה: דוד זכאה הוא, וברית קדישא על תקוניה קיימא, דהא גלי
קדמי דאזדמנת ליה בת שבע מיומא דאתברי עלמא, ... וגלי קדמי דאוריה
לא קריב בה לעלמין. דהא שמי חתים בגויה לסהדותא, כתיב אוריה, וכתיב
אוריהו, שמי חתום בהדיה דלא שמש בה לעלמין

אלא שעד עתה לא היה דוד בטוח בכך בוודאות, לכן לא מיהר בתחילה
לקחתה לאשה, אף שנועדה לו מששת ימי בראשית, בחששו שמא נבעלה
מאוריה החיתי, אזי היתה מאבדת בעיניו את כל ה'טהרה'⁴⁸ שקבלה
בתורשה כדור שלישי לאחיתופל ואליעם הצדיקים...

"והיא מתקדשת מטומאתה"

עד שגלגלו משמים שיוודע לדוד שבת שבע נותרה בתומתה "ואיש לא
ידעה", כמשתמע מהמסופר בזה:

ספר שמואל ב פרק יא
(ב) וַיְהִי לַעֲת הָעָרִב וַיָּקָם דָּוִד מֵעַל מִשְׁכְּבוֹ וַיִּתְהַלֵּךְ עַל גֵּג בֵּית הַמֶּלֶךְ
וַיֵּרָא אִשָּׁה רֹחֶצֶת מֵעַל הַגַּג וְהָאִשָּׁה טוֹבַת מְרֹאָה מְאֹד: ... (ד) וַיִּשְׁלַח
דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקְחָהּ וַתָּבֹא אֵלָיו וַיִּשְׁכַּב עִמָּה וְהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת
מִטְּמֵאתָהּ וַתֵּשֶׁב אֵל בֵּיתָהּ: (ה) וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתִּגְדַּל לְדָוִד
וַתֹּאמֶר הֲרָה אֲנִכִּי:

והדברים תמוהים:

- היתכן שאיזושהי אשה תהא 'רוחצת' לטהרתה באופן שתהא
חשופה לעיני השכנים⁴⁹? הלא לחסרת דיעה תיחשב או כחסרת
צניעות – הזו האשה האידיאלית האמורה להיות אם שלמה!?
- אם אמנם היתה רחיצה זו שעל הגג לטבילה מנידתה [כדעת
המפרשים], מדוע ראה הכתוב לכפול שנית "והיא מתקדשת
מטומאתה"? [הרי מ'טומאה' מיטהרים ולא 'מתקדשים'...]

⁴⁸ באמרו ללבו: 'כלי שנשתמש בו חול – ישתמש בו קודש'! [בק"ו מאלמנת ראב"ש שסירבה
להצעת נישואין של רבנו הקדוש [ראה בבא מציעא פד, ב.]. בטענה: כלי שנשתמש בו קודש
ישתמש בו חול!?! – וכ"ש וק"ו איפכא.

⁴⁹ אמנם בגמרא דרשו שהיתה מכוסה במחיצה אלא שנדמה לו היצה"ר כציפור ושלח בה חץ
ונתגלתה, אבל בפשוטו של מקרא אין לזה כל רמז!

- למה בכלל מספר זאת הכתוב? וכי תעלה על דעת מאן דהוא ש'דוד מלך ישראל' יבוא על אשה בטומאת נידתה⁵⁰?
- מה ראתה בת שבע להיטהר מנידתה? הלא אוריה 'בעלה' אינו בעיר והרי לא ידעה שיוזמן על ידי דוד להגיע, עדיף היה שתמתין לבוא בעלה ורק אז לכבודו תלך לטבול, כמנהג בנות ישראל שלא לטבול מי שבעלה איננו בעיר!
- והעיקר, אילו ה'רוחצת' הזו היתה לטבילת טהרה, הרי נאמר מפורשות שדוד ראה זאת 'לעת ערב' [אבל 'בעוד יום', שהרי ראה אותה] ואילו טבילת טהרה חייבת להיות אחר צאת הכוכבים ואם טבלה מבעוד יום, לא עלתה לה טבילה – היתכן שנכשל דוד באיסור ביאת נידה רח"ל?

ואולי אפשר להעלות השערה בדרך הפשט, שבת שבע בגילה הפעוט מעולם לא פירסה נידה עד אותו יום, אלא שבהשגחה פרטית סיבב הקב"ה שבאותו זמן ראתה דם נדה פעם ראשונה, שלא כדרך טבען של פעוטות...

ומה שהיתה 'רוחצת' לא היתה זו טבילה במקוה [שצריכה להיות אחרי חשיכה], אלא שרחצה וחפפה ראשה⁵¹ וסרקה שערותיה ל'הפסק טהרה', הכנות שאינן נעשות בעירום⁵², לבדוק עצמה מ'חוצצי טבילה', כדי להיות 'מוכנה' שבאם יבא בעלה משדה הקרב, אזי תמהר לטבול עבורו, אבל עדיין לא טבלה במקוה כיון לא היה לה עבור מי לטבול!

אבל מהכנותיה אלו 'הבין' דוד שבאורח פלא היא 'פירסה נידה', וזה מה שנאמר "והנה אשה רוחצת", האמנם לילדה בת שש קורא הכתוב: 'אשה'!?

⁵⁰ ואל תשיבני מזה שפנה לאביגייל אשת נבל, שרצתה להראות לו דם [ספק נידה] וגם היתה אשת איש, ובכל זאת מספרת הגמרא שדוד תבעה: הישמעי לי! – כי הרי היה בכוונתו להרוג את נבל בעלה באותו לילה, כ'מורד במלכות' ואז תהיה פנויה להצעתו בטהרה!

⁵¹ כמפורש בגמרא סנהדרין קז,א. 'דהוה קא חייפא רישא' [ולא טבילה במקוה – היינו, שלא ראה אותה ערומה]

⁵² ולכן אין בכך חוסר צניעות כפי שחשבנו, אדרבה! גג ביתו המפואר של אוריה השכן לארמון המלך, היה בוודאי למעלה מעשרים אמה, שם 'אין העין שולטת' וזה המקום הכי צנוע, שהרי טיולו של דוד על הגג לא היה נוהג קבוע, אלא בהשגחה עליונה נכנס בו רצון 'לשאוף אויר', כדי להביאו לידי נסיון...

אלא שהבחין שה'לדה' אותה הכיר, הפכה להיות 'אשה' והחל להיות לה 'אורח כנשים', מזה למד דוד שעד עתה לא בא אוריה עליה, כי מעולם לא היה לה 'אורח כנשים', נמצא שבת שבע 'בתולה'⁵³ ולא נטמאה ממשכב גוי!

וכשהתבונן מדוע הראו לו זאת משמים, החליט שזה כדי לגלות לו שהיא הבשילה ל'ביאה'⁵⁴ והגיעה הזמן שדוד יממש את דבר הנבואה אליו אודות ה'בן יולד לך' שהוא שלמה. לכן נחפז דוד להזמינה אליו, כדי שבביאתו עליה 'תפוס' את ההזדמנות להפרידה מ'אוריה החיתי' באופן שאיננו עובר שום איסור הלכתי.

[שהרי בתור קטנה, מעולם לא קבלה קידושין ממנו וגם היות שהתגיירותו 'לשם אישות' היתה, נותר בגויותו ולא תפסי קידושיו בבת ישראל אפילו לו היתה גדולה] -

מה שנוטר לדוד לדאוג אחר שהוא הזמינה אליו, הוא רק שתשלים טהרתה ותטבול אחר 'צאת הכוכבים' עבורו במקווה טהרה כדין, לכן כתוב שנית בקשר ל"ותשכב עמו" שהיה זה מותנה בהקדמת "והיא מתקדשת [עתה] מטומאתה", בנוסף על מה שקודם לכן ראה אותה שהיתה 'רוחצת' כהפסק טהרה...

הצעת דוד לאוריה: "ירד לביתך"?

אחר כל ההסברים ולימודי הזכות ש'לא חטא', עדיין זועקת הנהגתו של דוד, בהציעו לאוריה החיתי:

ספר שמואל ב פרק יא

(ח) וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה רֵד לְבֵיתְךָ וְרַחֵץ רֵגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אוּרִיָּה מִבַּיִת הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו מִשָּׂאת הַמֶּלֶךְ: (ט) וַיִּשְׁכַּב אוּרִיָּה פֶתַח בַּיִת הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל עַבְדֵי אֲדֹנָיו וְלֹא יָרַד אֶל בֵּיתוֹ: (י) וַיִּגְדוּ לְדָוִד לֵאמֹר לֹא יָרַד אוּרִיָּה אֶל בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל אוּרִיָּה הֲלוֹא מְדַרְךָ אֵתָּה בָּא מְדוּעַ לֹא יָרַדְתָּ אֶל בֵּיתְךָ:

איך לא חרד דוד להציע לאוריה לבא אל בת שבע, אחרי שנבעלה לו ונתעברה ממנו?

ברם, לאור כל האמור, הרי ממה נפשך אין בהצעה זו כל רע:

⁵³ עפ"י"ז יומתק מדרש פליאה: "לא נתקררה דעתו של דוד עד שהגיע לפרק בתולה נשאת", ואולי י"ל שנחה דעתו כשנתברר שהיא 'בתולה נשאת' ונותרה בטהרתה התורשתית!

⁵⁴ ע"ד 'והנה עתך עת דודים... ואומר לך בדמייך חיי' [יחזקאל טז, ז-ח].

● לשיטת הסבורים שעדיין היא אשת אוריה [שהרי 'גט הכריתות' עדיין לא חל, שהרי טרם נהרג במלחמה] אזי, לשיטתם, בעילתו של דוד היתה לאונסה, הרי [אף שלדעתם, דוד עבר על איסור אשת איש] מ"מ איננה אסורה לאוריה בעלה.

● לשיטת דוד, שקידושי אוריה מעולם לא תפסו בה, מהטעמים דלעיל ופנויה היתה כשנבעלה לו, יש לבאר שדוד בשמעו הודעתה 'הרה אנכי', סיכם עמה מראש את תכניתו למנוע את 'חילול השם', ע"י שיזמין את אוריה משדה-הקרב וישלח אותו לביתה...

והיא לאחר שבאה אליו בהסכמתה ומתוך העדפת הקשר עם דוד והולדת שלמה, תסרב לשכב עמו בתואנה שהיא 'טמאה', או שתטען לו שמאחר ששלח לה גט כריתות, הרי היא 'גרושה' ממנו ושיעזבנה לנפשה וזה יהא ה'מיאון' שלה...

ולכן התבטא דוד בפקודתו אליו בלשון דו-משמעית 'ורחץ רגליך' [הסובל משמעות 'תשמיש' אבל גם לרדת 'להתרענן' מעייפות המלחמה] שהרי כדי לחפות על הריונה [הלא-מתוכנן] אין דוד צריך שאוריה ישכב עמה, די לו שיבא אל ביתו לבקר ילדיו וללון שם, וכשתלד תמיד יוכל לטעון שזה תוצאה של הביקור ההוא...

ובאמת יכול היה אוריה באמת רק 'לרדת לביתו' [אם אמנם חשש לשכב עם אשתו בעת שהלוחמים והארון⁵⁵ בשדה] ומי יבדוק אחריו? נמצא שבהצעתו לאוריה, בכל מקרה לא יגרום להחטיאו בביאה אסורה!

ובוודאי גם אוריה הרגיש ש'רגליים לדבר' שבת שבע בגדה בנאמנותה אליו, כי זה הדבר היחידי המסביר את 'הזמנתו הבהולה' של אחד מגיבורי הקומנדו ישירות משדה הקרב, האמנם רק בשביל לשאול אותו מה נשמע שם?...

וגם מזה שבת שבע לא יצרה עמו קשר ביזמתה, ללחוש לו באזניו שדוד לקחה באונס, הבין יפה מה קרה כאן.

אם כן, סירובו לבקשת דוד, לא מ'צדקנותו-החסודה' באה, אלא שסירב להציל את דוד מ'חילול השם' ועל כן זוהי 'מרידה במלכות' ממש!

⁵⁵ מה גם שברייטב"א [עירובין סג, ב.] כתב שאיסור תשמיש המיטה בזמן שהארון אינו במקומו, נוהג רק בארוננו של בצלאל, אבל הארון שיצא עמהם למלחמה ארוננו של משה היה ובו רק 'שברי הלוחות' ובו לא נוהג איסור זה! – ולכן לא הקפיד ע"ז דוד בבואו אל בת שבע.

אם 'לא חטא' – על מה נענש והתחרט?

אלא שכל טעותו של דוד היתה, ש'אכלה פגה', כשלוננו היה החפזון לבא עליה, ללא קידושין, אף שאין בזה איסור ממש, אבל מכוער הדבר.⁵⁶

ראה הכתב והקבלה על בראשית לח כג: (כג) פן נהיה לבוז. ולא חשש יהודה על הזנות, כי הקדשה לא נאסרה רק משנתנה התורה, אבל קודם מ"ת כבר כתב הרמב"ם, היה אדם פוגע אישה בשוק אם רצה הוא והיא, נותן לה שכרה ובו על אותה על אם הדרך והולך.

וגם לאחר מ"ת אין לאו דקדשה מן התורה רק כשהיא ערוה עליו עד שאין קדושין תופסין לו בה, ולא בפנוי עם הפנויה, (ערמב"ן בספר המצות מצוה שנ"ה, ובחינוך סימן תק"ע), ולזה לא חשש יהודה רק על הבזיון, כי אנשי מעלה היו נמנעים גם מזה מצד מוסר שכלי, כי לא נאה לעשות פירות לא למו, שלא יהיה זרעו מיוחס אחרי אביו.

אבל למרות שהיתה ל'חפזוננו' מטרה קדושה, היה עליו להמתין, כי מאחר שידע שנועדה לו משמים, היה לו להאמין ולצפות, שהקב"ה יגלגל שאוריה הנמצא בשדה הקרב יפול במערכה, כדי שיזכה בה דוד כמתוכנן משמיא, מבלי שהוא יצטרך לגרום לזה בערמה ולהביא לחילול השם שיצא מזה.

מה גם שבאמת ב'ביאה' זו הראשונה של דוד, עדיין לא קנאה לאשה בקידושין, עד לאחר מות הילד שנולד ללא קידושין, אזי נאמר:

ספר שמואל ב פרק יא
(כז) וַיַּעֲבֵר הָאֵבֶל וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיֵּאֱסֹפֶה אֶל בֵּיתוֹ וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן וַיִּרְעֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד בְּעֵינֵי יְדוּד:

משמע שעד אז, עדיין לא קנאה לאשה, רק לאחר מיתת אוריה [מי שנחשב בציבור ל'בעלה'] – אזי "ותהי לו לאשה" בקידושין!

⁵⁶ ראה פי' רשב"ם והכתב והקבלה עה"פ שאמר יהודה: "פן נהיה לבוז" [בראשית לח, כג]. שמלבד ה'בוז' שבדבר, אין איסור תורה בביאה על פנויה בלא כתובה וקידושין ועיי' בסהמ"צ מצוה שנ"ה בהשגות הרמב"ן ובחינוך תק"ע. וגם לדעת הרמב"ם שהבא על הפנויה לוקה משום 'לא יהיה קדש', הרי הוא עצמו מסייג זאת [=בהסבירו מדוע אונס ומפתה רק נקנסים בממון ואינם לוקין] וז"ל: "...אמנם הוא כשיקרה שיפתה איש או יאנוס אבל שיהיה הענין ברצון שניהם יחד [ובפירסום] ובהסכמה אין דרך לזה! והראה הטעם בזה ואמר ולא תזנה הארץ ומלאה הארץ זמה, לפי שהפתוי והאונס לא יקרה אלא מעט. אבל כשהיה הענין בבחירה והסכמה ירבה זה ויתפשט בארץ' עכ"ל.

וכאן בענין בת שבע, הרי המלך שלח 'ויקחה' נחשב ל'אונס' [אף שלבסוף הסכימה, הרי היא כ'מפותה'] והיה בסתר וגם לא במטרת 'בעילת זנות', אלא בפירוש בכוונה לכונסה אחר כך בחופה וקידושין כדי להוליד ממנה את בונה המקדש, ע"כ אין בזה איסור של 'לא יהיה קדש', מלבד הכיעור שבדבר.

נמצא שאף שפעל באופן שלא היה בזה שום איסור הלכתי כמבואר לעיל, אבל ה'חפזון' נבע מתערובת יצרית בתת-מודע, מכח ראייתה כשהיא 'רוחצת מעל לגג', עלתה חמדה בלבו.

ואף שדוד בדרגתו בוודאי יכול היה להשליט את מוחו על לבו ולדכא את 'החמדה הגנוזה' שעלתה בו, אבל בגלל שבקרת-שכלו 'קידשה את המטרה' הנעלית, התיר לעצמו 'לשחרר' את יצרו, על מנת לזרז את התהליך⁵⁷

ועל זה הוכיחו נתן הנביא: "מדוע בזית את דבר השם" [לא אמר: 'עברת על דבר ה' – שהרי לא היה במעשהו שום חטא כאמור] אלא כוונת הנביא היתה שב'פזיזותך' גילית שאינך סומך על דבר ה' באותה נבואה ש'הנה בן יולד לך', שהיא תתקיים, בלי 'עזרתך'... זה עצמו 'ביזוי הנבואה'!

היתכן שדוד המלך תהיה בלבו 'תאוה'?!..

הלא מי שהוא בדרגת 'צדיק-אמיתי', על פי הגדרת ה'תניא' 'אין לו יצה"ר כלל' ומביא על כך פסוק: "ולבי חלל בקרבי" – שאין לו יצה"ר כלל ש'הרגו בתענית' וזאת העיד דוד על עצמו, כיצד א"כ יתכן לקבוע שכאשר בא אל בת שבע, היתה מעורבת בזה 'משיכה יצרית' בדקות על כל פנים?

על כרחק, נאמר שדרגה זו השיג דוד רק אחר חרטתו על החטא, כאשר הרבה בתעניותיו, כדי לעקור מנפשו⁵⁸ את אותה 'יצריות-נעלמה' שדחפתו להיחפז לבא אל בת שבע בטרם עת.

אבל לפני זה, היה כנראה בדרגת 'בינוני' שבתניא, שאמנם נזהר בקלה כבחמורה מכל סרך חטא ועוון, אבל לא ימלט מאפשרות של 'עליית הרהור' ספונטני שנקלע לידו בלא כוונה, כבמקרה שאירע לו על הגג...

ספר התניא – חלק ראשון – פרק כט
אך עוד אחת צריך לשית עצות בנפשו' הבינונים אשר לפעמים ועתים רבים יש להם טמטום הלב שנעשה כאבן ולא יכול לפתוח לבו בשום אופן לעבודה שבלב זו תפלה. וגם לפעמים לא יוכל להלחם עם היצר לקדש עצמו כמותר לו מפני כבודת שבלבו...

והסיבה היא גסות הקליפה שמגביה עצמה על אור קדושת נפש האלהית ומסתרת ומחשיכה אורה. ולזאת צריך לבטשה ולהשפילה לעפר דהיינו לקבוע עתים להשפיל עצמו להיות נבזה בעיניו נמאס ככתוב "לב נשבר רוח נשברה"

⁵⁷ בדרך הצחות: כמאמחז"ל: "בתך בגרה – שחרר עבדך", ברגע שהבין שבת שבע הצדקת הגיעה לבשלותה ללדת לו את שלמה, 'שחרר' דוד את יצרו להתאוות אליה.

⁵⁸ רעיא מהימנא פנחס דף רכז, ב: אתמר לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו דוד אעבר ליה מלבוי וקטיל ליה הה"ד ולבי חלל בקרבי ובירושלמי ברכות סז, ב זהו ההבדל בין אברהם לדוד וכן הוא ב'בעלי הנפש' להראב"ד שער הקדושה ע' קמא.

ובפרט לפי סיפור הגמרא אודות בקשת דוד מהקב"ה "בחנני ה' ונסני" והבטיח לו הקב"ה לנסותו, אף הודיעו מראש שיהא זה נסיון 'בדבר ערוה', **כאשר הקב"ה מעמיד אדם בנסיון, אין לשער את עצמת הפיתוי שמופעל על יצרו, עד שלא ייפלא אם לא החזיק מעמד ונכשל...**

והרי לך פירוש נוסף ב'כל האומר דוד חטא – אינו אלא טועה', אין כאן כוונה לכפור בעובדות, אלא במשמעות, זה לא הוא ש'חטא', אלא משמים 'החטיאו אותו'...

כדמצינו בחטא עץ הדעת, שם מצינו במדרש⁵⁹ שאיסור האכילה מעץ הדעת היה מוגבל רק לאותו יום בלבד, כמ"ש 'ביום אכלך ממנו וגו'...ונשאלת שאלה עצומה: כיצד לא הצליח אדם הראשון [שורש כל הנשמות] להתאפק מאיסור כה קל, לזמן כה פשוט?!

ועונה על כך הרבי מליובאוויטש: כאשר ישנו נסיון משמים שמאד מאד נוגע לעתידו של אדם, אזי כח התאוה המופעל עליו כה חזק, עד שכל העומד מן הצד, איננו מבין מדוע לא יכול היה לגבור על נסיון כה פשוט⁶⁰...

וגם העמדתו בנסיון כה קשה מצד הקב"ה, היה רק למען לגרום לו 'ביטוש והשפלה' [=אחר שביקש להתדמות לאבות הקדושים] כמאמר דוד בעצמו: **בְּבֹא אֱלֹהֵי נִתָּן הַנְּבִיא פֶּאֶשֶׁר בָּא אֶל בֵּית שֶׁבַע:**

(ו) לֵךְ לְבִדְךָ חֲטָאתִי [= כל חטאי הוא רק מולך ולפי ההיבט האלוקי שלך] וְהָרַע בְּעֵינֶיךָ עֲשִׂיתִי [=וגם זאת עשיתי רק כדי שלא יאמרו העבד ניצח את רבו] לְמַעַן תִּצְדַּק בְּדַבְרֶךָ תִּזְכֶּה בְּשִׁפְטֶךָ: [=וגם במטרה להיות דוגמה ללמד את החוטאים, שתמיד ישנה דרך תשובה והקב"ה סולח מיד] (טז) **אֲלֵמְדָה פְּשָׁעִים דָּרְכֶיךָ וְחֲטָאִים אֲלֵיךָ יִשׁוּבוּ:**

[= כי לא אזכה להוליד את הבן שיבנה את בית הבחירה להקריבו בו קרבנות לה'] (יח) **כִּי לֹא תַחֲפֹץ זָבַח וְאַתָּנָה עֹלָה לֹא תִרְצֶה:** [=אלא לאחר 'ליבון התשובה' ושברון הלב שלי] (יט) **זָבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נְשֻׁבָּה לֵב נְשֻׁבָּר וְנִדְבָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה:** [= שבזכותו אזכה להגיע לדרגה של צדיק "ולבי חלל בקרבי" בבחינת:] (יב) **לֵב טָהוֹר בְּרָא לִי אֱלֹהִים וְרוּחַ נְכוֹן חִדָּשׁ**

⁵⁹ מדרש תנחומא שמיני פ"ח שם מפורש ש'בשעה תשיעית נצטווה' והיה לו להמתין עד כניסת שבת 'שלוש שעות' בלבד! – וכנגד זה 'והרי בניך ממתנין לערלה שלש שנים... [ויק"ר פכ"ה].

⁶⁰ ע"ד המסופר בסנהדרין קב,ב. מה שענה מנשה בו חזקיהו בחלום לרב אשי ששאלו בהתרסה: "מאחר שהייתם חכמים כל-כך מה טעם עבדתם עבודה זרה? אמר לו: אילו היית שם (=באותם זמנים) היית מרים את שיפולי גלימתך ורץ אחרי" (=גם אתה, מרוב תשוקה לעבודת אלילים).

בְּקֶרְבֵי: [=ואז אזכה להיות אביו של שלמה בונה המקדש:] (כ) הַיְטִיבָה
בְּרִצּוֹנְךָ אֶת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם:

נמצא לסיכום:

שבעצם 'שכיבתו' עם בת שבע, לא היה בזה שום סרך חטא של 'דבר שבערוה' כלל, אלא שרק על פי 'דעת הקהל' שחשבה בטעות ל'נשואה', נאלצו ללמד עליו זכות, מדין 'גט כריתות כותב לאשתו', שזה טיעון בדיעבד ותלוי בדיון אם היו נותנים הגט על ספק או במוחלט, אבל לאמיתה של תורה, לא עבר על שום סעיף הלכתי!

על מה א"כ הוכיחו נתן הנביא?

למרבית הפלא, תוכחתו של הנביא נשלחה אל דוד, לאחר שעברו שבעת ימי האבל של בת שבע על בעלה אוריה שנהרג בקרב, לאחר שאספה אל ביתו לאשה ולאחר תום חדשי-הריונה להולדת בנה... כמסופר:

ספר שמואל ב פרק יא

(כו) וַתִּשְׁמַע אִשְׁתּוֹ אֹרִיָּה כִּי מֵת אֹרִיָּה אִישָׁהּ וַתִּסְפָּד עַל בְּעֻלָּהּ: (כז)
וַיַּעֲבֵר הָאָבֶל וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיֵּאֱסֹפֶה אֶל בֵּיתוֹ וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ
בֶּן וַיִּרְע הַדָּבָר אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד בְּעֵינֵי יְדֹוּד:

ומיד בהמשך פרק יב – בא משל כבשת הרש:

(ד) וַיָּבֵא הַלֵּךְ לְאִישׁ הָעֵשִׂיר וַיַּחְמַל לְקַחַת מִצֵּאָנוּ וּמִבְּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת
לְאַרְחַ הַבָּא לוֹ וַיִּקַּח אֶת כְּבִשְׁתׁ הָאִישׁ הָרָאשׁ וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ הַבָּא
אֵלָיו:

והשאלות המתבקשות:

- מדוע לא הוכיחו מיד לכשנודע שסיבב את הריגתו של אוריה בערמה?
- מה גם שבמשל, העשיר שוחט את 'כבשת הרש' [ודוד לא הרג את בת-שבע] והיה צריך להמשיל שהרג את הרש עצמו ע"מ לאכול את כבשתו?..
- גם כאשר בא נתן הנביא להוכיחו בלא חנופה במשל כבשת הרש, מדוע ב'משל' התייחס רק לבעיית 'גזל-הכבשה' ומדוע לא האשימו ב'רצח הרש' עצמו [=אוריה בעל ה'כבשה'], שהוא חטא חמור יותר – היתכן?!

כאן אנו באים לטרגדיה של דוד המלך, שנחשף לפתע להיבט האלוקי-נבואי של מעשיו, אשר עקב דרגתו הנעלית נדרשת ממנו 'מוסריות-

עמוקה' הנבחנת ב'מיקרוסקופ הנבואי', המגלה על גלימתו הלבנה של דוד, 'רושם עמום של כתם'...

עצם הקשר בינו לבת שבע, אמנם טהור היה מכל חטא [לא אשת איש, לא נידה ואפילו לא 'בעילת זנות' חלילה, כמבואר לעיל] גם גרימת מותו של אוריה, היתה מן הדין שהרי בהתנהגותו 'מורד במלכות' היה [וכמאמר חז"ל בגמרא: 'אותו הרגת בחרב בני עמון' מה חרב בני עמון – אינך נענש עליה, אף אוריה החיתי אינך נענש עליו!]

ברם, 'דקות חטאיו' משתקפת מבין שיטי-המשל של 'כבשת הרש', לאחר שהוא עצמו הבחין באכזריות העשיר כלפי הרש וגזר את דינו:

ספר שמואל ב פרק יב

(ה) וַיַּחַר אֶף דָּוִד בְּאִישׁ מָאֹד וַיֹּאמֶר אֵל נָתַן חַי יְדוּד כִּי בֶן מוֹת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה זֹאת: (ו) וְאֵת הַכֶּבֶשֶׂה יִשְׁלַם אַרְבַּעַתַּיִם עֶקֶב אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא חָמַל:

(ז) וַיֹּאמֶר נָתַן אֵל דָּוִד אֶת־הָאִישׁ כֹּה אָמַר יְדוּד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי מִשְׁחַתֵּיךָ לְמַלְךְ עַל יִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי הַצֵּלְתִּיךָ מִיַּד שָׂאוּל: (ח) וְאֶתְנָה לְךָ אֶת בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ⁶¹ בְּחִיקְךָ וְאֶתְנָה לְךָ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וַיהוּדָה וְאִם מְעַט וְאִסְפָּה לְךָ כְּהֵנָּה וְכֵהֵנָּה:

[כלומר, כל הזמן השגחתי מלווה אותך בנאמנות, אני דאגתי לכל הנשים שנועדו להיות שלך, מבלי שום התערבות שלך, אז מדוע בנישואיך לבת שבע, חשבת שאני זקוק לעזרתך ה'מתוחכמת'?...]

(ט) מִדּוּעַ בָּזִיתָ אֶת דְּבַר יְדוּד לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינַי, אֶת אֹרִיָּה הַחֲתִי הַכִּיתָ בְּחָרֶב וְאֶת אִשְׁתּוֹ לָקַחְתָּ לְךָ לְאִשָּׁה וְאֶתוֹ הָרַגְתָּ בְּחָרֶב בְּנֵי עַמּוֹן:

פעמיים הרגת אותו!

פעם ראשונה כשקלט אוריה שלקחת ממנו את 'בת זוגו', היא 'כבשת הרש' אותה 'שחטת' בלקיחתה ב'אונס' – דבר המוגדר בתורה: "כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה"⁶² – דבר שפגע באוריה כבמדקרות חרב... ופעם שניה 'בחרב בני עמון' – שהרי אם היה חייב מיתה היה לך להורגו בסנהדרין ולא בידי נכרים [כאשר אגב ערמתך נהרגו עוד כמה וכמה שם].

אמנם כמבואר לעיל: נישואי אוריה החיתי שגיוורו פסול היה, לא תקפים היו, שעכו"ם לא תפסי קידושיו בבת ישראל, כנרמז במשל: "ובחיקו תשכב" [שהיחס ביניהם היה כמו 'אדם וכבשה'] –

⁶¹ ראה רש"י ומצו"ד על הפסוק.

⁶² אמנם בתורה זה נאמר על 'נערה המאורסה' לאיש, ולא על 'פנוייה' כבת שבע, אבל אמנם רק לשיטתך, היתה 'פנוייה', אבל היא בהרגשתה חיה בתודעתה לאשת אוריה ומבחינתה 'רצחת' אותה, שחטת את כבשת הרש!...

אבל זאת היה עליך להסביר לאוריה ולגרום לו להפר את הקשר
הפסול עמה מצידו, מבלי שיתחלל שם שמים על ידך!

והדבר הכי נורא:

"וַיִּקַּח אֶת כַּבֶּשֶׁת הָאִישׁ הָרֹאשׁ וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ הַבָּא אֵלָיו": ניסית 'להאכיל'⁶³
לאוריה את 'אשתו האנוסה' באמרוך אליו: "רד אל ביתך" ... [נכון שנאלצת
לנהוג כך, אבל איפה הלב שלך?!]

ולמה התפרצה תוכחת הנביא רק עתה כאשר "וַיֵּאֱסֹפָה אֶל בֵּיתוֹ וַתְּהִי לוֹ
לְאִשָּׁה"? – כי הלא כל ה'נישואים' המפוקפקים' הללו שהישיאו איתופל
ואליעם את בת שבע לאוריה החיתי, היו מתוך רחמים על יתומיו של
גיבור המלחמה, כמ"ש: "וַיִּחַיָּהּ וַתִּגְדַּל עִמּוֹ וְעַם בְּנָיו יַחְדָּו"...

ועתה לאחר תום השבעה על בעלה, אתה אוסף אותה אל ביתך לאשה
ומה יהא על יתומיו שהפכו להיות גם יתומים מאב?.. ויש לך יד בזה...
אותם הותרת לאנחות? זו הכרת התודה לאוריה שסייעך בעת הריגת
גליית והצטרפותו לצבא ישראל? כך נוהגים ב'גר'? ולו יהי רק 'גר תושב'!

(י) וְעַתָּה לֹא תִסּוּר חֶרֶב מִבֵּיתְךָ עַד עוֹלָם עֵקֶב כִּי בְזַתְנִי וַתִּקַּח אֶת
אִשְׁתִּי אֹרְיָה הַחִתִּי לְךָ לְאִשָּׁה:

וכפי שפסקת על העשיר: "ואת הכבשה ישלם ארבעתיים", כך יתקיים בך
שתשלם בארבעה אסונות במשפחתך: 'הילד שמת, אמנון שנהרג, תמר
שנאנסה ואבשלום שנהרג – מחיר כבד ללא ספק!

וגם - מוסיף נתן הנביא לדוד - תמורת כל הנימוקים ההלכתיים שהעלית
'להתיר' את לקיחת בת שבע, כי 'נישואיה' אינם תקפים, תיענש 'מידה
כנגד מידה':

(יא) כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מְקִים עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתְךָ וְלִקְחָתִי אֶת נְשִׁיךָ לְעֵינֶיךָ
וְנָתַתִּי לְרַעֲיֶיךָ וְשָׁכַב עִם נְשִׁיךָ לְעֵינֵי הַשָּׁמֶשׁ הַזֹּאת: (יב) כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ
בְּסֻתְרִי וְאֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת הַדְּבָר הַזֶּה נֶגְדְךָ כֹּל יִשְׂרָאֵל וְנֶגְדְךָ הַשָּׁמֶשׁ:

כי גם אבשלום בעת המרד ישכב עם נשיך על הגג וכל זאת בעצת
אחיתופל, שהסביר לאבשלום בצורה 'למדנית', שיעשה זאת רק עם
'פילגשי אביו' שאין דינן כ'אשת האב' ואינן ערווה עליו... אז תרגיש כיצד
גם מעשה עם 'הכשר' יכול להיות כואב, כ'נבלה' ברשות התורה...

(יג) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל נְתָן חֲטָאתִי לַיהוָה...

⁶³ ע"ד שאמר יתרו 'קראן לו ויאכל לחם' [שישא אחת מכם] וכן 'כי אם את הלחם אשר הוא
אוכל' [היא אשתו של פוטיפר].

לא ניסה להתנצל, לטשטש או לבעוט בתוכחה, אלא הבין, הפנים והודה על חטאתו, תוך קבלת כל הענשים המיועדים לו בהכנעה, זו גדלותו האמיתית של דוד, שהכיר בטעותו וקלט שגם אם אתה 'זכאי', לא בהכרח שאתה גם 'זך'....

...וַיֹּאמֶר נָתַן אֵל דָּוִד גַּם יְדוּד הָעֵבִיר חֲטָאתְךָ לֹא תָמוּת:

ובכך הפך להיות סמל ודוגמה לבעלי תשובה "אלמדה פשעים דרכיך וחטאים אליך ישובו", ואם ה' 'העביר את חטאתו', הרי היא נמחקה ואיננה! עתה כבר אי אפשר לומר ש'דוד חטא', כי מחה ה' את עווננו...

הגושפנקא האלוקית לכפרת עווננו

רק לאחר חרטתו העמוקה⁶⁴ וריבוי תעניותיו, רק לאחר שמת, בהגיע חנוכת הבית של מקדש ראשון שנבנה ע"י שלמה בנה של בת שבע, שחנוכתו היתה בעיצומו של 'יום הכיפורים' והגיע ששערי המקדש היו במצב של 'נעילה'... נוכחו כולם לדעת את עומק מחיקת חטאו של דוד לנצח, כמבואר במדרש:

ילקוט שמעוני תהילים פרק כד רמז תרצח
שאו שערים ראשיכם. אמר רב יהודה אמר רב אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מחול לי על אותו עון, א"ל מחול לך, א"ל עשה עמי אות לטובה, א"ל בחייך אין אני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע, בשעה שבנה שלמה את בית המקדש בקש להכניס ארון לפני ולפנים דבקו שערים זה בזה,

אמר שלמה כ"ד רננות ולא נענה, כיון שאמר ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דויד עבדך מיד נענה,

באותה שעה נהפכו פני כל שונאי ישראל כשולי קדרה וידעו כל ישראל שמחל לו הקב"ה לדוד על אותו עון, ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את המתים, והיינו דכתיב ביום השמיני שלח את העם...

⁶⁴ בת שבע בת אליעם נקראה גם (בדברי הימים א ג, ה) בת שוע בת עמיאל, והכתוב מספר על הבנים שנולדו ממנה לדויד: "וַאֲלֶה נִוְלְדוּ לוֹ בִּירוּשָׁלַיִם שִׁמְעָא וְשׁוֹבָב וְנָתָן וְשְׁלֹמֹה אַרְבָּעָה לְבַת שׁוֹעַ בַּת עַמְיָאֵל". לפי פשטות הכתוב יש לשלמה 'אחים גדולים' מבת שבע; והדבר תמוה, שהרי שלמה היה הבן הראשון (החי) של דויד ובת שבע.

הכתוב מרמז לפתרון באמצעות הניקוד המוזר "נוֹלְדוּ" שמופיע בתנ"ך במקום נוסף (דברי הימים א כ, ח): "אֵלֹו נִוְלְדוּ לְהֶרְפָּא בְּגַת וַיְפֹלוּ בְּיַד דָּוִד וַיְבַדְּ עֲבָדָיו". חז"ל מסרו לנו שהיא היתה אמו של גלית, ומסיבות מסוימות לא היה ברור מי אבי ילדיה (כמבואר ברד"ק שמואל א יז, כג), ונראה שהניקוד המוזר 'נוֹלְדוּ' רומז שם לכך.

ונראה שאף כאן, הניקוד המוזר הזה נועד לרמז לנו ששלושת האחים הגדולים האלו - לא היו בנים ממש של דויד ובת שבע. אלו היו היתומים הקטנים של אוריה החתי. דויד חזר בתשובה על התנהגותו כלפיהם, והוא ובת שבע נטלו אותם וגידלו אותם בתור 'האחים הגדולים' של שלמה. [ממאמרו של הרב מרדכי הוכמן אתר ישיבה]

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן:
'כל האומר דוד חטא – אינו אלא טועה'

שנאמר ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו וגו'
אפשר חטא בא לידו ושכינה עמו?

[תלמוד בבלי מסכת שבת נו,א]